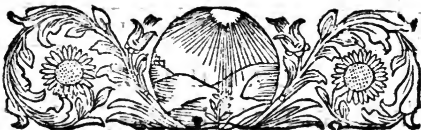
DISSERTATIO IVRIDICA,
DE
MVLIERE DOMINA,
Von der
Weiber-Herrschafft,

QVAM
VOLENTE FAVENTE DEO
ET
Magnifici Nobilissimique JCtorum Ordinis permissu,
PRAESIDE
DN. ANDREA MYLIO,
IVR. VTR. DOCT. AC PROFESS. PVBL.
DN. PATRONO, PROMOTORE ET FAVTORE SVO NVLLO NON HONORIS CVLTV ÆTATEM DEVENERANDO,
PVBLICE DISQVIRENDAM PRODVCET,
RESPONDENS
GOTTL. BENIAMIN HOMILIVS,
DIE XII. MAII ANNO MDCLXXXVII. HOR. CONSV.

LIPSIAE.

RECUSA HALAE LITERIS HENDELIANIS, 1723.

B. C. D.

Uoniam ordo est modus agendi, sine quo nihil recte agitur *l. ædiles 25. §. fin. ff. de Ædil. Edict. l. quoniam autem. 6. pr. ff. si quis omiss. caus. test. l. si crimen 3. C. de ord. cogn.* MARANT. *in proœm. spec. n. 5.* Confusio vero omnibus rebus multa affert incommoda, indeque maxime vitanda, *l. pateant. 3. §. 3. in fin. C. de his, qui ad Eccles. confug. Nov. 31.* hinc & nos in expositione hujus thematis ordinis rationem habentes, terminorum præmissa evolutione, rem ipsam postea tractare cum DEO decrevimus.

CAPUT I.

DEFINITIONEM NOMINALEM ET REALEM EXHIBENS.

I.

Dictam esse Mulierem a mollitie creditur, teste LACTANT. *de opificio Dei* & M. VARR. *de lat. ling.* quasi mollier, de tracta mutataque litera. CALV. *in Lex. verb: mulierem.* quod viro sit mollior, quoad membra, mores, affectus & effectus. GOEDD. *ad l. 13. π. de V. S. n. 9.* Mollities enim mulieribus propria est, utpote quæ ob sexus imbecillitatem facile vel de malo ad bonum, vel de bono ad malum flecti possunt. SCHÖNBORN. *2. Polit. 12.* ut non ineleganter de iis VIRGILIUS:

— — Varium & mutabile semper
Fœmina;
Lib. IV. Æneid. vers. 569.

II.

Sæpissime autem hoc nomen in jure reperitur, & capitur vel (1) generaliter pro omni ætate & conditione fœminina. *l. argumento 25. §. 9. π. de aur. arg. leg. l. servis 81. §. 1. π. de legat. III.* vel (2) specialiter pro certa sexus fœminini qualitate, quomodo non nunquam juvenculas ad virum nondum aptas, *d. l. argumento 25. §. 9. π. de aur. arg. leg.* aliquando virgines viri potentes, *per. text. expr. l. Mulieris 13. pr. π. de V. S. l. cit. servis. 81. π. de Legat. III.* interdum, imo ut plurimum fere uxores seu nuptas indigat, *l. non sunt*

14.

14. π. de Stat. hom. l. mulier bona 72. ff. de jur. dot. l. mulier habebit. 7. π. de act. rer. amot. l. quaeritur. 14 pr. §. 1. & 7. ff. de edil. Edict. l. constante. 26. pr. π. ad L. Jul. de adult. l. ambiguitates. 2. C. de indict. viduit. toll. l. generaliter. 5. §. 1. C. de sec. nupt. Nov. 22. c. 6. & cap. 15. §. 1. Porro sub eadem vocula continetur Vidua, *l. mulier liberis. 2. π. de confirm. tut. l. si qua mulier. 1. l. cum aliis. 4. l. generaliter. 5. C. de sec. nupt. l. sicuti. 1. §. 4. 14. 17. & 19. l. habitatio. 4. pr. & §. 1. l. curator. 5. pr. l. si ventris. 8. ff. de ventr. in poss. mitt. l. malum. 242. §. 3. π. de V. S.* Concubina, *l. Divi Constant. 5. C. de natur. lib.* Adultera, *l. Claudius 13. π. de his quae ut indign. l. si uxor. 13. §. 5. l. is, cujus ope. 14. §. 1. l. denunciasse. 17. §. 2. & 6. l. adulter. 19. pr. l. nec in ea 22. §. 4. l. mariti. 29. §. 5. l. nihil interest. 32. pr. l. si adulterium. 38. pr. π. ad L. Jul. de adult.* Ancilla, *l. Arescusa 15. π. de stat. hom. l. servus domino. 10. π. pro empt.* & liberta. *l. si mulier, 21. π. quod met. caus.* Priorem significatum huc potissimum pertinere sequentes indicabunt paginae.

III.

Vocabulum Dominae vel a latino verbo domo, domare, i. e. sibi subjecto imperare, vel a nomine domus, quatenus familiae voci synonymum est, derivatur. REBHAN. *in Hodeg. jur. Chart. 3. elem. 1. aph. 20. in not.*

IV.

Et vel inproprie capitur de rebus inanimatis, v. g. de haereditate in *l. non minus 31. §. 1. π. de hared. instit. l. denique 13. §. 5. π. quod vi aut clam. l. si dolo malo. 1. §. 1. π. si is, qui testam.* vel proprie, de hominibus; & nec sic quidem uno semper eodemque modo, sed vel (1) latissime, pro persona quamcunque potestatem, seu publica seu privata ea sit, ad aliquid habente, i. e. ut non modo potestatem supereminentem sive Jurisdictionem omnimo-

dam, sed & potestatem familiæ, & jura rerum inter privatos comprehendat. (2.) Late pro persona, cui quodcunque jus inter privatos in re est constitutum. (3) Stricte pro ea, cui saltem jus in rei corporalis substantiam est comparatum. REBHAHN. *d. l.* HAHN. *ad* Wesenb. *Tit. de A. R. D. n. 3. & in Tr. de jur. rer. cap. 3. concl. 35. & seqq.* Est tamen verbum dominæ interdum signum quoddam reverentiæ ac honoris *l. cum quis 37. §. 5. π. de Legat. III.* & interioris affectus, prouti vir vocat uxorem dominam, *l. uxorem 41. pr. π. eod.* dominam cohærentem, *Nov. 74. c. 4.* dominam sanctissimam, *l. Titia 19. §. 1. π. de ann. legat.* itemque dominam suam. *l. Medico 40. §. 1. π. de aur. arg leg.* Prima autem significatio, ubi latissime capitur vox dominæ, huius maxime est Loci.

V.

Unde sic describi potest: Mulier domina est persona fœminini sexus in res vel personas sibi subjectas jus & potestatem habens.

VI.

Generis loco persona ponitur, quæ hic non absolute; sed moraliter, & prout in certo hominum statu existit, spectatur. *vid.* TAB. *in C. J. A. de stat. hom. aph. 3.* Reliqua verba arguunt differentiam, qua hæc mulier a muliere non domina satis distinguitur.

CAP.

CAP. II.
DE MULIERE DOMINA RATIONE PERSONARUM.

I.

EST autem mulier domina tum ratione personarum, tum ratione rerum sibi subjectarum. Dominium in personas eidem competit vel ut est persona publica, vel privata; Si est persona publica, tunc vel habet Majestatem, vel gerit Magistratum.

II.

Majestatem mulieres tenuisse, Johanna Siciliæ, Elisabetha Angliæ, Margarita Daniæ, Maria Hungariæ, Reginæ, & Vanda Poloniæ Ducissa testantur. Quod tamen extraordinariæ saltem indoli adscribendum esse, inde colligitur, quia imperium certæ stirpi deferentus sine omni dubio ad virorum opera, præstantiora quippe, & Reip. utilitatibus maxime accommodata respiciunt, cum de fœminis ob sexus qualitatem, & quia præcipuum vitæ suæ tempus generationi prolis tribuere debent, *l. queritur. 14. §. 1. ff. de ædil. edict. l. ambiguitates, 2. C. de ind. vid. toll.* idem sperare non licet. BOECL. *ad* GROT. *lib. 2. cap. 7. §. 17.* EICHEL. *ad l. 2. ff. de R. I.*

III.

Sed an idem de Augusta seu Imperatrice dicendum? DN. CARPZOV. in *Disp. feud. 9. qu. 2.* affirmativam defendit, sequutus RIEMER. *quæst. illustr. decad. ult. qu. 1.* cui se se opposuit LIMN. *in jur. publ. lib. 2. c. 14. n. 25. & seqq.* quem sequitur novissime STRAUCH. *in Inst. Jur. publ. tit. 33. §. 3.* asserens, Augustam non habere dignitatem & potestatem ex se, sed in modum dependentiæ, quod etiam ante eum tenuit BALD. *ad l. 57. ff. de Leg. II.* Imperator enim Augustæ privilegia tribuit, & eadem quidem quæ

quæ ipse habet. *l. Princeps. 31 ff. de LL.* puta quoad reverentiam, immunitates, & quæ sunt similia; modo personæ qualitas non repugnet, forte, quod privilegium versetur circa officia publica, quibus sexum muliebrem arceri constat. *l. fœmina, 2. ff. de R. J. l. Vellejano 1. §. fin. ff. ad SCtum Vellej.* CORAS. *ad d. l. 31. ff. de LL. n. 14.*

IV.

Quæ de Augusta sunt adferta, etiam in Statuum Imperii uxoribus obtineri volunt, quia singuli status tantum possunt in suis provinciis, quantum Imperator in toto imperio. REINKING. *de reg. sec. & eccles. lib. 1. & 5. cap. 6.* Unde propter individuam vitæ societatem illustris uxor mariti dignitatibus gaudere debet. Et si privatæ mulieres honore maritorum fulgent, *l. fœmina 8. ff. de Senator. l. mulieres, 13. C. de dignitat.* multo magis illustres tanto viri fulgore gaudere, erigi & coruscare debent. MYLER. *in Gamolog. cap. 7. aph. 5. & 6.*

V.

Magistratus officio fœmina præesse nequit, quia indecorum habetur, talem personam ejusmodi præficere muneribus, quæ cum publica authoritate, in sexum fœmineum vix cadente, exercentur *d. l. fœmina. 2. ff. de R. I. l. cum Prætor. 12. §. ult. ff. de judic.* cum & alias corporalia munera ipse sexus deneget. *l. & qui 3. §. 3. ff. de muner. & honor.* FERRAR. *ad d. l. 2. ff. de R. J.* Quod tamen limitandum; ut saltim precedat in magistratus cui administratio est annexa. Nam officium magistratus sine administratione fœminam gerere posse, communiter existimant Dd. *vid.* BARTOL. & DEC. *ad. d. l. 2. ff. de R. J.* Sed & si munus istud personæ cohæret, fœmina sine dubio ab eo arcenda est, secus vero si prædio. Unde fundum cum Jurisdictione eam possidere, & res suas perinde ut masculum, in feudum dare e- que ipso Jurisdictionem feudalem sibi comparare posse, ex inferius dicendis prolixius constabit.

VI

Si privatam mulier agit personam non solum ratione servorum,

votum, sed & ratione liberorum ut domina considerari potest. Et quod servos attinet, eos olim non minus mulieribus ac masculis subjectos fuisse, non ineleganter videre licet in *l. si dominus. 2. in fin. π. de his, qui sui vel alien jur.* ubi matrona, quæ ancillas ex levissimis causis atrocissime tractaverat, ideoque ab Hadriano inquinquennium relegata fuerat, refertur. Cujus consectarium est, quod fœminæ servos emere, *l. is qui suis 4. §. 8 π. de manum. l. si mulier. 29. π. de donat. int. vir. & ux.* marito in dotem dare, *l. intestato, 3. §. 2. π. de suis & legit. hered l. servum 21. π. de manum. l. licet. 1. & l fin. C. de serv. pign. dat manum. l. & fi. 3. C. de jur. dot.* & manumittere queant. *l. alumnos 14 pr. §. 1. π. de manum. vind. l si rogatus sit. 20. § 3. π. eod* Imo adepta etiam libertate expressis verbis, ne patronæ suæ obsequiis refragentur, eos obstringit *l. neque patronæ. ult. C. de obsequ patr. præst.*

VII.

Servorum autem appellatione non solum servos masculos, sed etiam fœminas, scilicet ancillas comprehendimus, *d. l. si dominus. 2 π de his qui sui vel al. jur. l. detestatio. 40. §. 1. l. inter stupram. 101. §. 3. π. de V. S.* & libertorum nomine & libertas venire volumus. *l. liberti 172. π. de V. S.* Dignior enim sexus nominatur, sub quo & minus dignus habetur. ALBER. GENT. *d. l.* Et alias extat Regula juris: Pronunciatio sermonis in sexu masculino ad utrumque sexum plerumque porrigitur. *l. pronunciatio 195 pr. π. de V. S. quæ cum consentit. l. qui duos. 62. & l. servus. 81. π. de Leg. III.*

VIII.

Hodie sublata potestate dominica, nondum tamen omnis uxoribus in personas famulitiæ conditionis est denegata potestas. Licet enim patrifamilias omnis rei domesticæ cura sit imposita, uxorem tamen virtute indissolubilis vinculi matrimonialis, & propter divini humanique juris communicationem in partem curarum & sollicitudinis vocatam esse, cui vis constat, cujus

B vigo-

vigore una cum marito familiæ res disponit *Syrach.* 37 *v.* 26. & 27. nec minus personis in ea contentis parendi necessitatem imponit. *vid.* Anhält. Policey-und Landes-Ordnung. *de Anno* 1572. *Tit.* 33. von Dienstboten und Gesinde. §. Wo das fleißig. verb. Das Gesinde gegen den Haußvätern und Haußmüttern. Chur-Fürstl. Sächsische Landes-Ordnung. *de Anno* 1550. vom Gesinde und Muthwillen desselben, ibi: daß ihme sein Herr oder Frau &c. Tax. Ordnung Class. 8. ibi: nach Herren und Frauen. Ord. Polit. *de Anno* 1661. *Tit.* 23. *c.* 5. §. 3. *in pr.* ibi: allermassen auch denen Herren und Frauen frey stehet &c. Imo solæ fere uxores potestatem famulas conducendi, conductasque iterum dimittendi nunc sibi vindicarunt.

IX.

Liberi vero matrem revereri necesse habent tam de jure divino, *Exod.* 20. *v.* 12. *Syrac.* 3. *Ephes.* 6. *v.* 1. 2 & 3. *Prov.* 1. *v.* 8. quam civili, *l. congruentius.* 4. *l. filia.* 5. *C. de P. P. l. etiam.* 1. §. 1. 2. *l nullum jus.* 10. *ff. de Obsequ parent. & patr præst. l. furiosæ.* 4. *ff. de Curat. furios.* Nam hactenus dominium eidem adscribimus, quia utraque persona in hominum procreatione simili naturæ officio fungitur. §. 5. *J. de exhered. lib.* sive quia utrique originarie simul jus quæritur. DN. PUFENDORF. *de Jur. nat & gent. lib.* 6. *cap.* 1 § 1 Parem tamen atque eandem cum patre potestatem habere nequit, idque non solum ob sexus imbecillitatem, sed & quia ipsa marito suo est, subjecta. *Genes.* 3. *v.* 16 & *passim.* Verum jus maternum non in sola subsistit reverentia, pietate & veneratione, sed prætere ad jus castigandi se extendit: Quod si enim propinquis jus illud non est denegatum, *l. unic. C de emendat. propinqu.* multo minus matribus denegari poterit; cum haud dubie propinquorum, imo parentum, (quibus maxime hoc jus competit. *l aut facta.* 16 § 2. *ff. de pœn.*) appellatione contineantur. *l. quique* 4. §. 2. 3. *ff. de in jus voc. l. parentes* 23. *ff. de his qui not. inf.*

X. Sed

X.

Sed num in maritum uxor habeat dominium, non incommode quæritur? Hic autem non statim ad experientiam convolare licet, ne inversam forte familiæ naturam, & abjectissimi ingenii virum qui huic jugo submissus viri nomine indignum se reddit, reperiamus; sed negativam potius amplectemur, quam maxime suadet, quod maritus sit caput uxoris. PAUL. *ad Ephes. 5. v. 23. 1. Cor. 11. v. 3* ipsaque marito subjecta *Genes. 3. v. 16. 1. Cor. 7. v. 3. Coloss. 3. v. 18. 1. Cor 14 v. 34. 1. Petr 3 v. 1. Syrac. c. 9. v 2. & c. 33. v. 20.* Jam vero fieri nequit, ut unum idemque sit & subjectum dominans & serviens. Unde hac de re non ineleganter Owen. *Lib. 1. Epigr. 149.*

Contra naturam, & mores, legesque loquendi:
Grammatici fugite hinc: hæc vir & hic mulier.

Quo etiam faciunt, quæ notavit Arnold. Mengering. *in Scrut. consc. cap. 10. qu. 61 & 67.* ibi: Ein solcher Frauen-Knecht, Weiber-Männe und D. Sieman, ist mit Verlassung und Ubergabe seines von GOtt verliehenen Mann- und Hauß-Rechts in seinem Gewissen vor GOtt straffbar und keines weges zu entschuldigen. *vid* DN. D. STRYK. *de Alapa cap. II. n.* 21. Uti igitur caput influit in cætera membra; ita etiam oportet à marito tamquam capite in sua membra derivari qualitates illas honorificas vel viles, ut alias membra capiti suo conveniant, quandoquidem contrarium ejus esset absurdum. FRANC. de AMAYA *ad l. fin C de Incol. Lib.* 12 *n. 5.* Hinc mariti conditionem & dignitatem sequitur uxor, *l. fæminæ, 8. ff. de Senator l. mulieres.* 13. *C. de Dignit. l. cum te 10. C. de nupt.* ANT. FAB. *in Cod. Lib. 9. Tit.* 29. *def. 16.* quin domicilium & forum mariti sortitur. *l. imperatores.* 38. §. 3. *ff. ad municip. l. exigere, 65. ff. de jud.*

XI.

Idem sentiendum est, si maritus uxorem duxerit nobilem.

Nihilominus enim in potestatem mariti illa transit, eoq; non aliter, ac ignobilibus progenita parentibus subjacet: nam ubi eadem militat ratio, ibi idem statui oportet jus, *arg. l. illud quæsitum, 32. π. ad L. Aquil.* Sicque nobilitas uxoris, obumbratur ducendo plebejum, cum neutiquam maritus uxoris, uxor vero utique mariti conditionem & dignitatem sequatur. *l. fœminæ, 8. π. de Senat.* dum scilicet familiam suam nubendo egreditur *l. pronunciatio, 195. §. 5. π. de V. S.* TIRAQU. *de nobil. cap. 18. num. 16.* absurdum quoque foret, majorem esse dignitatem uxoris, quam mariti. ANT. FAB. *ad d. l. 8. π de Senat.* NOLDEN. *de nobilit. cap. 22. num. 162. & seqq.* Illustres autem fœminæ inferioris conditionis maritis nubentes potestati quidem maritali subjiciuntur, nec dominium aliquod in maritum sibi vindicare debent, attamen propriam familiam non penitus amittere, & ideo titulum illustrissimæ dignitatis merito retinere, & usus & æquitas suadent, maxime quoad favores & commoda modo propterea non distrahatur a viri familia. BALD. *in l. cum quædam vers. & faciunt, π. ad SCt. Syllan.* BARTOL. *in l. fin. § iidem responderunt. π. ad municip. quos citat* GOEDD. *ad l. 195. §. fin. in fin. π. de V. S.*

XII.

Imo nec pactum valet, quo maritus uxoris suæ dominio sponte se subjicit; Pacta quippe contra juris regulas conventa, quæque bonis moribus contrariantur, Prætor non tuetur. *l. juris. 7. § 7. l. contra. 28. pr. π. de Pact. l. Filius 15. π. de Cond. instit.* jam vero conventionem illam, qua maritus uxori in se potestatem concedit, bonis moribus refragari nemo, prout opinor, negabit, nisi magis muliebri quam virili mente indutum esse se existimari malit. Neque etiam divitiæ uxoribus dominium conferunt vel efficiunt, ut propterea cornua sibi sumere, viroque pauperiori, (*secundum Petrarcham*) impune inequitare liceat, licet ob facultates, quas possident, cupidine regnandi incendantur. SYRAC.

c. 25.

c.25. verſ. 30. SENEC. *lib. 2. de Clement. c.5* quia hic caſus a regula propoſita non reperitur exceptus, E eidem inhærendum, donec contrarium fuerit probatum. *l. ab ea partes. ꝟ. de probat. l. cum in liberis. 14. C. de hered. inſtit.* COVAR. *var. Lib. 2. c. 12. n.4.* TAB. *in actiom. locupl.* BARBOS. *lib. 16. cap. 21. aph. 7.*

XIII.

Aſt urgeant forte mulieres, earumque aſſeclæ, viros quosdam uxores ſuas dominas appellaſſe, ut patet ex *l. uxorem. 41. pr. ꝟ. de Legat. III. l. Titia. 19. §. qui Marco ꝟ. de ann. leg. l. medico. 40 §. 1. ꝟ. de aur. arg. leg. Nov. 74. c. 4. pr.* hæ reſponſionis loco habeant: mulieres blandius ſaltim eo nomine appellari: aliud quippe eſt eſſe aliud dici; græcis etenim atque latinis in more erat, uxores ſuas dominas vocare, ut varia refert exempla TIRAQUELL. *ad Leg. connubial. part. 5. num. 11.* Neque præſidium quærendum in *l. Lucius Titius. 14. pr. ꝟ. de fideicom. libert.* nam reſponſio ex verbis finalibus ejusdem legis: Sæjæ diſſenſum nullius eſſe momenti, facile colligitur. Parum quoque facit, quod Maria Scotarum Regina, teſte DN. D. BECMAN. *Medit. polit. cap. 6. §.3.* Henrico Stuarto marito ſuo in publicis negotiis non niſi miniſtri loco uſa, eumque non Regem, ſed Reginæ maritum appellari paſſa fuerit. Verum extra ordinem hoc, in fœminis ſolum, ad quas ſumma imperia devolvuntur, fieri demonſtrat DN. PUFEND. *in Elem. Jurisprud. Univerſ. Lib. 2 obſ. 5. §. 9.* ideoque in argumentum trahi non debet. *l. quæ propter. 162. ꝟ. de R. J.* ſicut & id, quod contra rationem juris introductum & receptum eſt, non eſt producendum ad conſequentias. *l. quod vero 14. ꝟ. de LL. l. quod contra. 141. ꝟ. de R. J.* Imo non exemplis, ſed legibus judicandum eſſe, inquit Imperator *in l. nemo judex 13. C. de Sent. & introd.* Inde fatemur equidem factum, ſed num jure factum, diſceptatur, quin negatur.

CAP. III.

DE MULIERE DOMINA RATIONE RERUM.

I.

PRæmissâ mulieris in personas potestate, ad dominium in res pergimus; Res autem, quarum intuitu mulier dici potest domina, vel feudales, vel allodiales sunt. Primum de rebus agamus feudalibus, in quibus tum de dominio quæritur recto, tum de utili.

II.

Dominium directum fœminam habere posse, resque suas in feudum dare, statim ex limine quasi Juris feudalis constat, *vid. 1. F. 1. pr.* ubi Abbatissæ fit mentio, itemque ex 2. *F.* 3. §. *1. vers. fœminam.* 2. *F.* 91. Nam & res suas administrare, *§. 14. Inst. de R. D.* & beneficia in alios conferre potest. *l. donationes. 31. §. 1. ff. de donat.* si modo in foro Sax. adhibeat curatorem, *Const. 11. part. 1.* SCHULTZ. *Syn. feud. cap. 4. n. 25.* nisi illustris sit persona. HERING. *de fidej. cap. 7. n. 517.* Nec in contrarium facit, quod fœminæ jurisdictionis non sint capaces *l. fœmina 2. ff. de R. J.* quæ tamen ex feudi datione acquiritur, quandoquidem jurisdictio à sola lege civili ipsis denegatur, quæ contrario jure tolli potest. DN. STRYK. *in Exam. J. F. cap. 5 qv. 23.* Et possunt etiam fœminæ per alios eam exercere. DN. STRUV. S. J. F. *cap. 5. aph.* 3. jam vero id, quod quis per alium facit, dum ei mandat, ut faciat, ipse facere videtur. *l. ita autem 5. §. 3. ff. de adm. tut.* Et licet dissentientes forte urgeant: non posse fœminam feuda accipere, E. nec dare. Nam a diversis argumentationem ductam, esse solide monstravit FINCKELTH. *disp. feud. 5. Contr. 14.*

III.

Idem de dominio utili est afferendum; *c. sequitur. §. filia. 2. de success. feudi. 1. F. 8. c. si fœmina. de feud. fœm. 2 F.* 30. Ineptæ quidem sunt fœminæ ad militiam, adeoque servitia militaria, quæ regulariter quidem ab ipso Vasallo requiruntur, ob sexus imbecillitatem, *l. & primo. 2. §. 2 ff. ad SCt. Vellej. l. imperialis. 23. pr. C. de nupt.* & infirmitatem *l. regula 9 pr. ff. de jur. & fact. ing. l. cujus 9. §. multoque magis. ff. de Curat. furios. l. deferre 18 pr. ff. de jur. fisc. l. accusatorum 1. §. 10. ff. ad SCt. Turpill.* ipsæ præstare non valent: Verum quid obstat, quo minus servitia hæc, consentiente domino directo, a masculo quodam nomine mulieris præstari queant? Dominus enim talem investiens personam, juri suo renunciasse, & ut fœmina per substitutum servire possit, permisisse intelligitur. KOHL. *de servit. feud. p. 1. n III.* Imputet E. sibi dominus, quod sciens ei feudum concesserit. *arg. l. cum mandatum. 23. ff. de minor.* Et licet contra communem feudi naturam id fiat, VULT. *lib. 1. c. 8. n.* 38. & 43. quoniam tamen mutatio hæc solum quoad naturalia, non quoad substantialia contingit, dominusque feudi directus juri pro se introducto pro lubitu renunciare valet, *l. si quis 29. C. de pact. Nov.* 136. *c.* 1. utique igitur feudum manet, quamvis non proprium, improprium tamen seu fœmininum, in quo etiam fœmina successionem habet. STRUV. *c. 4. th. 17.* DN. D. STRYK. *Exam. J. F. c 15. qu. 5.*

IV.

Absolutis igitur iis, quæ hic de feudalibus dicenda erant, res aggrediemur allodiales, quæ mulieris sunt vel ratione dominii, vel ratione alterius cujusdam in re juris. Dominium habet mulier in rebus undecunque legitime acquisitis. Nam in modis acquirendi nulla inter masculos & fœminus datur differentia; Ex quo etiam sequitur, quod liberam de rebus suis habeant disponendi potestatem, *l. in re. 21. C. mandat.* Hinc eas quo velint modo, v. g. titulo venditionis, *l. mulier, 8. ff. de L. commiss.* vel simili in a-

sium

lium transferre, nec non oppignorare, *l. redemptores. 39. § 1. π. de R.V.* & a quovis possessore vindicare *l.d.39. π. de R.V.* aliosque dominii effectus exercere possunt. Et jure equidem Sax. & civili, si mulieres sunt virgines vel viduæ, extrajudicialia negotia tractant sine Curat re: Jure autem Sax Elect. Curator est adhibendus, *Const. n. p.2.* quo tamen mercatrices & pecuniam mutuo sumentes non indigent, sed creditoribus bona sua obligare valent; quod & ad cambia & omnia, quæ vir in commerciis præstare potest, extenditur.

V.

Retinet etiam dominium mulier, etiam si res suas marito dederit in dotem, licet stante matrimonio illud cesset & quiescat. Quare non obstant *pr. Inst. quib alien. lic. l. dotale. 13. §. 2. π. de fund. dot. l. dotis. 7. §. 3. π. de jur. dot. l. si predium. 23. C eod.* in quibus marito rerum dotalium assignatur dominium; jam vero fieri nequit, ut duo ejusdem rei domini in solidum habeantur, *l. si ut certo 5. §. fin. π. commod.* Distingv. enim inter rem absolute & relative consideratam: priori sensu dominium habet mulier, quomodo res naturaliter ad eam pertinere dicuntur; *l. in rebus. 3. C. de jur. dot.* posteriori ad maritum spectat. In dominio enim mulieris sub hac formali ratione, qua dos est, non magis res in dotem data esse, quam res hæreditariæ apud testatorem hæreditas dici potest. Non est ergo inconveniens, dari duos unius rei dominos, diverso tamen considerandi modo, ut unus dominum actu & exercitio, alter quiete & cessatione, quod quibusdam dominium dormiens dicitur, habeat. LUDWELL. *ad pr. J. per quas pers. cuique adquir. n. 1.*

VI.

Quædam adhuc, quæ præter dotem mulier habet bona, sub generali paraphernorum appellatione veniunt, eorumque alia paraphernalia in specie audiunt, in quibus de jure civili nihil plane juris habet maritus, *l. hac lege 8. C. de pact. conv.* nisi quod concedente uxore bona hæc, si penes tertium quendam sint, vindicare, & vindicata asservare debeat, *l. si mulier. 11. C. eod.* à quorum rationis red-

reddítione non plane eſt immunis. *arg. l. maritus 95. pr. ff. ad L. Falc.* uſuras vero eorum cum uxore habet communes. *d. l. 11. C. de pact. conv.* jus autem Sax. non ſolum adminiſtrationem, ſed & totum marito adſignat uſumfructum, dum ſcilicet præcipit, ut is uxoris ſui bonis, ſeu dotalia ſeu paraphernalia ea ſint, ad dies vitæ ſuæ utatur. L. R. *lib. 1. art. 31. & 45.* ſicque uſusfructus quidem, neutiquam tamen dominium ad maritum ſpectat, ſed hoc penes mulierem permanet.

VII.

Alia paraphernorum ſpecies ſunt Receptitia, *vulgo* Spielgelder, quorum dominium & poſſeſſionem ſibi cum libera adminiſtrandi facultate recipit mulier, in quibus maritus nullum, ne quidem adminiſtrationis jus habet. Wesenbec. *ff. de jur. dot. in fin.* Sola igitur uxoris voluntate conſtituuntur, non etiam mariti. Quod hodie interdum aliter ſe habet, quando nimirum pactis dotalibus adminiſtrationi & uſufructui de jure ſibi competenti & debito expreſſe, pro parte ea, quam excipit mulier, renuntiat, aut ſciens exigere iſthæc negligendo tacite uxori relinquit. *vid. Excell.* Dn. D. Carpz. *Diſq. de bonis uxorum receptitiis Lipſ. Anno 1678. habita.*

VIII.

Nec denique dominium Geradæ, quæ juri Sax. notabiles debet. *vid. Theſ. 5. Differt. de Gerada Lipſiæ ſub præſid.* Magnif. Dn. D. Born. *habita.* mulieri denegandum eſt; hujus etenim adminiſtrationem, oppignorationem & tam per venditionem, quam permutationem licitam ei eſſe alienationem, latiſſime probat Dn. D. Carpz. *Differt. de donat. bon. utenſ. Theſ. 5. n. 27. ſeqq.* Et regulariter ſolæ in his bonis dominium & ſucceſſionem habent mulieres. L. R. *Lib. 1. art. 27.* niſi paucis quibusdam caſibus exceptis. Carpz. *P. 2. Conſt. 14. def. 60.* Richter. *Tr. de ſucceſſ. ab inteſt. Sect. 1. m. 1. n. 60.*

IX.

Porro jus in re, præter dominium mulieri competens, vel usus fructus est, vel jus hypothecæ. De reliquis speciebus nihil hic dicamus, quando quidem vix ac ne vix quidem, quod specialem annotationem mereatur, occurrit.

X.

Usumfructum ex bonis liberorum defuncto patre ad matrem pertinere, si præprimis liberorum gerat tutelam. Dd. Jur. Sax. communiter statuunt. *vid.* SCHULT. *qu. 46. n. 21.* BERLICH. *p. 2. Concl. 12. n. 14.* quibus contradicit DN. CARPZ. *P. 2. Const. 10. def. 13.* sufficiat vero nobis controversiam illam per *Decis. Elect. noviss. 61.* decisam esse. *vid.* DN. PHILIPP. ibi: Ordnen und setzen derowegen hiermit, daß die Mutter und Großmutter den usumfr. in ihrer Kinder Vermögen, wenn sie gleich die Vormundschafft verwalten, auch die Kinder mit nothdürfftigen Unterhalt bis zu ihrer Mündigkeit zu versehen, erböthig, zu fordern, oder desselben sich anzumassen nicht befugt seyn sollen. Ex hoc infertur, matrem bona mariti administrantem vel inventarium, vel juratam edere debere specificationem, *Decis. Elect. 21.*

XI.

Jus hypothecæ & tacitæ quidem uxori in bonis mariti acquiritur vel cum vel sine prælationis privilegio. Cum privilegio prælationis id contingit in dote, cujus ratione jure civili omnibus creditoribus antiquiorem etiam hypothecam habentibus, præfertur. § *fuerat. 29. J. de act. l. assiduis. 12. C qui pot. in pign.* ubi elegans ratio in verbis: *quis enim non misereatur earum, propter obsequia quæ maritis præstant, propter partus periculum & ipsam liberorum procreationem, pro quibus multa nostris legibus inventa sunt privilegia.* Neque inter tacitam & expressam hypothecam distinguimus, quia textus allegati sunt generales igitur distinguere non debemus, *arg. l. de pretio 8. ff. de publ. in rem act.*

Gi-

GIPHAN. BORCHOLT. *ad §. 29. J. de act.* Aliud in jure Sax. ubi mulieres creditoribus expressas hypothecas anteriores habentibus postponuntur. *Ord. Proc. in pr. verb.* vor allen andern Gleubigern, so nicht ältere ausdrückliche hypothecen haben, ne scilicet hypothecariis jus hypothecæ statim a die contracti matrimonii. *l. qui dotem. 1. ff. qui pot. in pign.* GAIL. *2. obs. 86. n. 3.* & hodie benedictionis sacerdotalis. BERLICH *p. 2. Concl. 30. n. 7. & 10.* CARPZ *p. 2. Const. 24. def. 1.* sive ante matrimonium, sive postmodum fuerit illata. ID. *d. l. n. 8.* Obtinet vero prælatio saltem respectu creditorum ejusdem mariti, non vero & antecessoris, quando scilicet maritus in hujus bona successit, & separatio legitime impetrata fuerit. RAUCHB. *p. 1. qu. 38. n. 47.* MEV. *p. 4. dec. 178.*

XII.

Idem de Augmento dotis asserendum, quia accessio est, & pars dotis, & ideo ejusdem cum dote juris, *cap. accessorium 42. d. R. in 6. l. quæ de tota. 76. ff. de R. V.* JOH. CAMPES, *tr. de tot. p. 1. quæ 77. n. 1.* modo de dote constituta constet. ANT. FAB. *in Cod. Lib. 5. Tit. 1. def. 5.* MEV. *p. 5. Dec. 62.*

XIII.

Sed dicta hypotheca privilegiata non solum ipsis uxoribus, sed & liberis earum competit. *l. assiduis. 12. §. exceptis. C. qui pot. in pign.* non tamen jure hæreditario, sed ex ipsa lege, quæ eos simul comprehendit. MEV. *ad jus Lub. p. 3. Tit. 1. art. 9. n. 7.* Extraneis vero denegatur, cum sit beneficium personalissimum, quod personam non egreditur. *l. in omnibus. 68. l. privilegia. 196. ff. de R. J.* CARPZ. *p. 1. Const. 28. def. 95.* singularia enim jura ad consequentias trahi non debent. *l. quod vero 14. ff. de LL. l. quod contra, 141. l. quæ propter, 162. ff. de R. J.*

XIV.

Est tamen maxime necessarium, ut tam Constitutio, quam illatio dotis probetur. In illa conjecturæ animum constituendæ dotis declarantes sufficiunt. THOMING. *dec. 30. n. 35.* HARTMAN. PIST. *observ. 45. n. 11.* CARPZ. *p. 2. C. 16. def. 11. n. 9.* Hæc vero plene probari debet. Ord. Proc. *Tit. 43. pr. vert.* so viel sie dessen erweisen können. Sed non est plena probatio, quæ fit mariti confessione si contra creditores. Est enim suspectissima. ANT. FAB. *in C. l. 5. tit. 10. def. 1. n. 1.* RAUCHBAR. *p. 2. qu. ult. n. 6.* licet jurata, vel uxoris juramento suppletorio confirmata fuerit. CARPZ *p. 1. C. 28. d. 73. 75.* altero enim casu præjudicium tertii versatur, altero juramentum suppletorium cessat, si semiplena probatio non præcesserit.

XV.

Quæ de dote ejusque augmento allata sunt, etiam in dotalitio observantur, quia dotis loco est surrogatum. *vid.* NEGUZANT. *de pign. p. 2. memb. 4 n. 47.* SPRENGER. *de dotalit. tit. 3. n. 157.* RAUCHBAR. *p. 1. qu. 30. n. 17.* MYLER. ab EHRENBACH. *in Gamalog. cap. 10. §. 8.* quam observantiam Potentiss. Elect. Sax. probavit. *in* ord. Proc. *d. tit. 43.* §. so wollen wir ꝛc. *in fin. vers.* also auch ꝛc. modus legitimus modo fuerit observatus. CARPZ. *lib. 4. Resp. 26.* Excessus enim feudi successoribus non nocet, neque illius ratione jus hypothecæ vel prælationis prætendi potest. HARTM. PIST. *p. 1. qu. 4. n. 4. seqq.* CARPZ. *d. l. def. 63. n. 11.* Et licet in donatione propter nuptias aliud observari, a Dd. passim reperiatur notatum, attamen diversam ejus a dotalitio, esse rationem exinde constat, quod in illa dos salva maneat, hoc autem absorbeatur feudo in corporetur. Unde quia hic de damno vitando agit mulier, magis eidem ut succurratur, æquitas suadet.

XVI.

XVI.

Sine privilegio prælationis hypothecam acquirit mulier ratione morgengabæ, paraphernalium, alimentorum, & sponsalitiæ largitatis.

XVII.

Ratione Morgengabæ petendæ uxori in bonis mariti tacita tribuitur hypotheca, ad dotis exemplum cujus est appendix, ut ea propter ejus induat naturam. CHARONDAS. *lib. 7. R. 71.* sed negat privilegium prælationis. BERLICH. *p. 1. concl. 55. n. 88.*

XVIII.

In paraphernalibus idem procedere ex *l. si mulier. 11 C. de pact. conv. l. ult. C. de jur. dot.* colligere licet. MYNSING. *Cent. 5. obs. 4. n. 2.* GAIL. *2. Obs. 92. n. 40.* in quibus vero hypotheca tacita non a die nuptiarum; sed a tempore illationis incipit. CARPZ. *p. 1. C. 28. d. 87. seqq. & p. 2. Const. 74. def. 3.*

XIX.

Sed nec alimenta præterire possumus, quippe quæ uxori ex bonis mariti debentur, donec de dote eidem satisfiat. *l. ubi adhuc 29. v. si fructibus. C. de jur. dot. l. assiduis. 12. pr. C. qui pot. in pign.* Unde tacitam eam habere hypothecam penes Dd. nullum subesse dubium videtur, aliter ac in sponsalitia largitate ibi enim istam hypothecam locum habere nullibi proditum reperitur.

XX.

De donatione propter nuptias quæritur, an per eam dominium, an hypotheca in uxorem transferatur. Nos, licet pro priori sententia pugnent plurimi, uti SCHNEID. *ad §. 3. J. de donat. n. 5.* WESENB. *ad tit. de jur. dot. n. 11. ibique.* HANN. *verb. & donatio propter nuptias tantum juris fictione*, a posteriori tamen

recedendum non esse arbitramur, quia maritus non habet animum transferendi dominium, sed solum ut securitatem concedat uxori. Actus vero agentium ultra eorum intentionem nihil operantur. *l. in omnibus 55. ff. de O. & A. l. non omnis 19. ff. de R. C.* Deinde quia nemo in re sua pignus habere potest. *l. neque 45. ff. de R. J.* & denique quia maritus res mobiles propter nuptias donatas alienare potest, *Nov. 61. cap. 1. §. 1.* quod arguit satis dominium penes maritum mansisse. BACHOV. *ad* Treutl. *vol. 2. disp. 19. th. 8. lit. b. verb. nuptiarum causa.* SCIPIO GENT. *tr. de don. int. vir. & ux. lib. 4. cap. 14. C. J. A. de jur. dot. th. 39.* Et habet hæc hypotheca interdum conjunctum privilegium prælationis, veluti si donatio ista petatur in compensationem dotis a marito consumtæ. GRACIAN. *cap. 53. discept. forens. n. 15.* MANTIC. *de tac. & amb. conv. lib. 20. tit. 3. n. 7.* In Electoratu Sax. mulieri non aliter in hoc casu hypotheca competit, quam si de ea sit prospectum expresse, alias enim inter nudos Chirographarios collocatur, ne lucrum quærentes de damno vitando certantibus præferantur. Ord. Proc. *Tit. 43. §.* so wollen wir, verb. Die sonst keine Verpfändung haben. CARPZ. *lib. 4. R. 26. n. 11. & in Jurispr. for. p. 1. C. 28. def. 91.*

